

Ivan De Cnuydt

BEDRIJFSECONOMIE

EEN INLEIDING

Met bijdrage van An-Katrien Vroman
en Kim Jonckheere.

ACADEMIA
PRESS

Inhoud

	WOORD VOORAF	13
0	INLEIDING	15
I	KOSTEN- EN OPBRENGSTBEREKENING TER ONDERSTEUNING VAN BESLISSINGEN	19
1	Kostenbegrippen	21
1.1	Het begrip kosten	22
1.2	De doeleinden van de kostenberekening	23
1.2.1	Planning op lange termijn	23
1.2.2	Planning op korte termijn	23
1.3	De standaardkostprijsberekening	24
1.3.1	Bepaling van de standaardkostprijs	24
1.3.2	Belang van de standaardkostprijs	24
1.4	Kostenindelingen	25
2	De kostensoorten	27
2.1	De kosten van grond- en hulpstoffen	28
2.2	De arbeidskosten	29
2.3	De kosten van de duurzame productiemiddelen	30
2.3.1	Algemeen	30

2.3.2	Afschrijvingssystemen	31
	Fiscaal aanvaarde methoden	32
	<i>De lineaire afschrijvingsmethode</i>	32
	<i>De degressieve afschrijvingsmethode</i>	33
	Fiscaal niet aanvaarde methoden	37
	<i>De afschrijving met een vast percentage van de boekwaarde</i>	37
	<i>De afschrijving met meerdere afnemende percentages van het</i> <i>totaal af te schrijven bedrag (= AW - RW)</i>	39
	Meerdere afnemende percentages op basis van het kleinste rekenkundig gemiddelde	39
	Meerdere afnemende percentages op basis van het grootste rekenkundig gemiddelde	40
	<i>De afschrijving met meerdere toenemende percentages van</i> <i>het totaal af te schrijven bedrag (= AW - RW)</i>	42
	Afschrijving met meerdere toenemende percentages van het totaal af te schrijven bedrag op basis van het kleinste rekenkundig gemiddelde	42
	Afschrijving met meerdere toenemende percentages op het totaal af te schrijven bedrag op basis van het grootste rekenkundig gemiddelde	43
	<i>Afschrijvingen volgens de bedrijfsdrukte</i>	44
	Zuivere bedrijfsdrukte	44
	Gemengde bedrijfsdrukte	45
	<i>De afschrijving volgens de sinking-fund methode</i>	46
2.4	De kosten van de grond	48
2.5	De kosten van de diensten van derden	48
2.6	De kosten van de belastingen	49
2.7	De rentekosten	50
	Vragen en opgaven	51

3	Constate en variabele kosten	53
3.1	De totale constante kosten	54
3.2	De totale variabele kosten	55
3.3	De totale kosten	57
3.4	De gemiddelde en marginale kosten	58
3.5	De semivariabele kosten (= gemengde kosten)	60
3.6	Constate en variabele kosten en de standaardkostprijs	61
	Vragen en opgaven	64
4	Directe en indirecte kosten	67
4.1	Het begrip directe en indirecte kosten	68
4.2	Toewijzing van kosten in functie van tijd	69
4.3	Verbijzonderingsmethoden	70
4.3.1	De delingscalculatie	70
4.3.2	De equivalentiecijfermethode	71
4.3.3	Opslagmethoden	73
	Primitieve opslagmethode	74
	Verfijnde opslagmethode	78
4.3.4	De kostenplaatsen- of productiecentramethode	80
4.3.5	De activity-based costing (ABC)	88
	Vragen en opgaven	91
5	Standaardkostprijs en kostenbeheersing	95
5.1	Functies bedrijfsbudget	96
5.2	Diverse stappen bij het budgetteren	96
5.3	Systemen van kostenbudgettering	98
5.4	De verschillenanalyse	100
5.4.1	Verschillenanalyse m.b.t. de directe kosten	100
5.4.2	Verschillenanalyse m.b.t. de indirecte kosten	103
	Vragen en opgaven	106

6	Direct costing en het verkoop- en productieplan	107
6.1	Standaardkostprijs en verkoopplan	108
6.2	Direct costing	109
6.3	De breakevenanalyse	112
6.3.1	Er is sprake van homogene fabricage	115
6.3.2	Er wordt uitgegaan van proportioneel variabele kosten	117
6.3.3	Er wordt uitgegaan van gelijkblijvende constante kosten	118
6.3.4	Er wordt uitgegaan van een gelijkblijvende prijs per eenheid	119
6.4	Uitbesteding	120
6.5	Commerciële economie; marktonderzoek	120
6.6	Balanced Scorecard (BSC)	121
6.6.1	Het begrip Balanced Scorecard	121
6.6.2	De vier perspectieven van de BSC	122
6.6.3	Voor- en nadelen van de Balanced Scorecard	124
	Vragen en opgaven	126
7	Investeringsvraagstukken	129
7.1	Investeringsvraagstukken	130
7.1.1	Wat is investeren?	130
7.1.2	Soorten investeringen en investeringsbehoeften	130
	De vervangingsinvesteringen	130
	De uitbreidingsinvesteringen	130
7.2	De optimale vestigingsplaats	131
7.3	De optimale bedrijfsgrootte of -capaciteit	131
7.4	De optimale gebruiksduur = economische levensduur	132
7.5	Rendement van de investeringen: selectiecriteria	133
7.5.1	De terugverdientijdmethode (= pay-back periode)	135
7.5.2	De gemiddelde rendementsmethode (= return on investment)	137
7.5.3	De methode voor de netto contante waarde (= net present value)	139
7.5.4	De methode van de interne rendementsgraad (= internal rate of return)	141
	Vragen en opgaven	144

II	FINANCIERING	147
8	Analyse van de financiële structuur van een onderneming	149
8.1	De jaarrekening	150
8.1.1	Wie moet zijn jaarrekening publiceren?	150
8.1.2	Wie zijn de potentiële bestemmingen van de jaarrekening?	152
8.1.3	Aan de informatie te stellen eisen	154
8.2	Begrippen van dubbel boekhouden	155
8.2.1	De balans	155
8.2.2	De resultatenrekening	161
8.3	Cashflowtabel	164
8.3.1	Wat zijn mogelijke cashbronnen in een onderneming?	165
	<i>Cashflow uit operationele activiteiten</i>	167
	<i>Cashflow uit investeringsactiviteiten</i>	167
	<i>Cashflow uit financieringsactiviteiten</i>	167
8.3.2	Cashflow, verschillende benaderingen	168
8.4	Ratio-analyse	170
8.4.1	De liquiditeit	173
	<i>Current en quick ratio</i>	173
	<i>Het bedrijfskapitaal</i>	175
8.4.2	De efficiëntieratio's	177
	<i>De voorraadrotatie</i>	177
	<i>Dagen klantenkrediet</i>	179
	<i>Dagen leverancierskrediet</i>	181
8.4.3	De rentabiliteit	184
	<i>Rentabiliteit van de omzet</i>	184
	<i>Rentabiliteit van het eigen vermogen (= REV)</i>	185
	<i>Rentabiliteit van het totale vermogen (= RTV)</i>	188
8.4.4	De solvabiliteit	189
	<i>Solvabiliteit</i>	189
	<i>Schuldgraad van een onderneming (= debt ratio)</i>	190
	<i>Dekkingsratio van het vreemd vermogen door de cashflow</i>	191
8.4.5	Toegevoegde waarde	192

9	De financiering van de activa	197
9.1	Financiering van vaste activa	198
9.1.1	Financiering met eigen vermogen	198
	<i>Winstinhoudingen</i>	199
	<i>Intensivering van het gebruik van de afschrijvingsgelden</i>	199
	<i>Externe financiering met eigen vermogen</i>	201
9.1.2	Financiering met vreemd vermogen op lange termijn	202
	<i>Het investeringskrediet</i>	202
	<i>De obligatielening</i>	202
	<i>De hypothecaire lening</i>	203
	<i>Financiële leasing (= huurkoop)</i>	203
9.2	Financiering van vlottende activa	204
9.2.1	Financiering met eigen vermogen	204
	<i>Vorderingen op klanten</i>	205
	<i>Voorraden</i>	205
9.2.2	Financiering met vreemd vermogen op korte termijn	206
	<i>Het leverancierskrediet</i>	206
	<i>Het kaskrediet</i>	207
	<i>'Straight loan'</i>	208
	<i>Het discontokrediet</i>	208
	<i>'Factoring' (= factorering)</i>	209
10	De vermogensmarkt	211
10.1	De vermogensmarkt en de deelmarkten	212
10.2	Het aanbod van vermogen	213
10.3	De vraag naar vermogen	214
10.4	De confrontatie van vraag naar en aanbod van vermogen op de vermogensmarkt	214

BIJLAGEN	215
Bijlage I	216
Verschil tussen enkelvoudige en samengestelde rente	216
Enkelvoudige rente	216
Samengestelde rente	216
Bijlage II	218
Het micromodel jaarrekening: micro niet-beursgenoteerde vennootschappen	218
Bijlage III	223
Het verkort model jaarrekening: kleine niet-beursgenoteerde vennootschappen	223
Bijlage IV	228
Het volledig model jaarrekening: alle andere vennootschappen (waaronder kleine beursgenoteerde ondernemingen)	228
Oplossingen	235
De kostensoorten	235
Constante en variabele kosten	235
Directe en indirecte kosten	235
Directe en indirecte kosten	236
Direct costing en het verkoop- en productieplan	236
Investeringsvraagstukken	237
Analyse van de financiële structuur van een onderneming	237
Lijst van afkortingen	238
Lijst van symbolen	239
Lijst van figuren	240
Lijst van tabellen	242
Bibliografie	244
Index	245

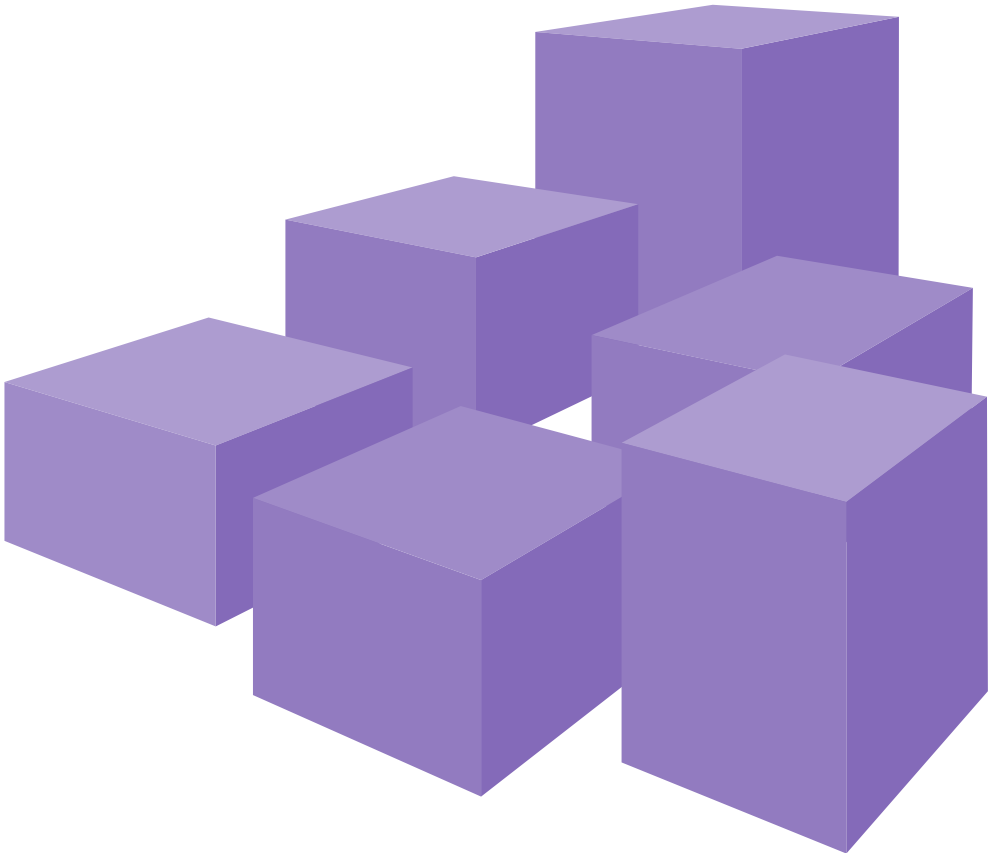
1

**KOSTEN- EN OPBRENGST-
BEREKENING TER ONDER-
STEUNING VAN BESLISSINGEN**

1

KOSTENBEGRIPPEN

- 1.1 Het begrip kosten
- 1.2 De doeleinden van de kostenberekening
- 1.3 De standaardkostprijsberekening
- 1.4 Kostenindelingen

1.1 Het begrip kosten

Het voortbrengen van goederen en/of diensten behoort tot de taak van de bedrijfseconomie. Om het gewenste eindproduct te verkrijgen dienen er verschillende productiemiddelen te worden ingezet. Zo vervaardigt een industrieel bedrijf met behulp van o.a. grondstoffen, arbeid, machines en gebouwen een bepaald product. De in geldwaarde uitgedrukte productiemiddelen die een bedrijfshuishouding opoffert in het productieproces worden **kosten** genoemd.

Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen kosten en uitgaven.

Uitgaven hebben te maken met de betaling van productiemiddelen terwijl kosten verbonden zijn met de aanwending ervan bij het productieproces.

We zullen dit aan de hand van een aantal voorbeelden toelichten.

- Stel, dat we in een machine investeren die we nu aanschaffen en waarvoor we 0,2 mln EUR betalen. Uiteraard is er hier sprake van een gelduitgave, echter niet van kosten. Met behulp van deze machine kunnen we tien jaar lang produceren. We hoeven voor de aankoop van deze machine niets meer te betalen, maar we kunnen haar wel gebruiken. Door het gebruik daalt de waarde van de machine. Deze opoffering verwerken we als afschrijvingskosten. Hier is dus geen sprake van een uitgave, wel van een kost.
- Een aan de onderneming verstrekte lening leidt in de toekomst tot een uitgave van geld. Zo zullen we bv. op geregelde tijdstippen een deel van de lening moeten terugbetalen (= aflossen). Daarnaast dient op de lening rente betaald te worden om er voor de productie de beschikking over te krijgen. Daarom is rente dus een uitgave die samengaat met het ontstaan van kosten.
- Het feit dat de onderneming een beroep doet op eigen vermogen betekent, dat de renteopbrengst die dit vermogen buiten het bedrijf zou kunnen verwerven, wordt opgeofferd. Er ontstaan dus bedrijfseconomisch gezien kosten, zogenaamde opportuiniteitskosten (= kosten van de alternatieve aanwending). Van uitgaven van geld is er evenwel in het geheel geen sprake.
- Periodiek terugkerende (bv. om de vijf jaar) grote herstellings- of onderhoudswerken zijn te voorzien, alleen staat niet op voorhand het bedrag vast. Om te vermijden dat deze waarschijnlijke toekomstige kosten anders volledig zouden drukken op het jaar waarin de uitgave gedaan wordt, is het noodzakelijk om jaarlijks een deel van de te verwachten kosten in de kost van het boekjaar te brengen.
- Anderzijds heb je de uitgetrokken som nog niet uitgegeven, want er hebben nog geen grote onderhoudswerken plaatsgehadt. De uitgaven van geld worden dus uitgesteld tot we de uiteindelijke factuur zullen betalen.

Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen kosten en onkosten.

Onkosten zijn kosten die konden vermeden worden (niet doelmatig).

Voorbeeld: verspillingen van grondstoffen door slecht afgestelde machines.

1.2 De doeleinden van de kostenberekening

1.2.1 Planning op lange termijn

(in de praktijk meestal een periode van drie tot vijf jaar)

Kostencalculatie op lange termijn is niet alleen noodzakelijk zodra een bedrijf nog moet worden opgericht, maar ook in de jaren na de oprichting naar aanleiding van bv. een uitbreiding, samenwerking, enz.

De bedrijfsleiding komt dan o.a. voor volgende vragen te staan:

- berekenen of de oprichting, uitbreiding of samenwerking gezien de te verwachten kosten en opbrengsten wel verantwoord is (= **kosten-batenanalyse**);
- zo ja, welke producten, gunstigste vestigingsplaats, welke capaciteit, gunstigste financieringswijze, enz.

De kostenberekening kan er dus in belangrijke mate toe bijdragen dat de oprichting, uitbreiding of samenwerking zo verantwoord mogelijk geschiedt.

1.2.2 Planning op korte termijn

(in de praktijk maximaal één jaar)

Ook voor het realiseren van winstoptimalisatie (verkoopprijs minus kostprijs positief en maximaal) is een kostenberekening een belangrijk hulpmiddel voor het bedrijfsbeheer:

- voor de opstelling van het meest voordelige verkoop- en productieplan over een komende korte periode (bv. maand-kwartaal-semester-jaar) = **budgetteren**.
- Tevens worden daarin de verantwoordelijkheden van de verschillende afdelingshoofden vastgesteld. Meestal verstaat men daarom onder een budget een taakstellende begroting. Deze planning vindt uiteraard plaats op basis van het geldende meerjarenplan en binnen dat kader;
- voor de kostenbeheersing. In dit verband is het van belang om aan de kosten een normatief karakter te geven. Deze normatieve of standaardkostprijs is zeer belangrijk voor het bedrijfsbeleid, omdat het daardoor mogelijk wordt de werkelijke kosten te beoordelen (cf. 1.3.2).

Hoewel naast kostengegevens ook vele andere factoren een rol kunnen spelen bij de bepaling van het te voeren beleid, blijven de kostenaspecten steeds belangrijk als basis. De kennis van de kosten laat immers toe voor- en nadelen van de overwogen beleidsalternatieven in geld te kwantificeren.

1.3 De standaardkostprijsberekening

De **standaardkostprijs** van een product is de som van de noodzakelijke (= niet vermijdbare) of toegestane kosten per eenheid product. Deze heeft derhalve alleen betrekking op doelmatig gebrachte offers.

De standaardkostprijs is opgebouwd uit:

- standaardhoeveelheden productiemiddelen (de vermoedelijke hoeveelheid benodigde grondstof bv.),

vermenigvuldigd met

- standaardprijzen (de vermoedelijke prijs van de grondstoffen bv.).

1.3.1 Bepaling van de standaardkostprijs

De moeilijkheid van de berekening van de standaardkostprijs is uiteraard de vaststelling van de standaarden.

De standaardhoeveelheden kunnen vastgesteld worden door ofwel een 'wetenschappelijk' onderzoek te verrichten (arbeidsstudies-methodeonderzoek-technisch onderzoek) ofwel uit ervaringscijfers. De standaardprijzen zijn de prijzen die men in een toekomstige periode verwacht gemiddeld te moeten betalen bij het aanschaffen van een productiemiddel.

1.3.2 Belang van de standaardkostprijs

De voordelen van de standaardkostprijs zijn velerlei:

- **kostenbeheersing:**

de standaardkostprijs is een **vóórcalculatie**, d.w.z. een kostenberekening die wordt gemaakt vóór de productieperiode waarvoor zij zal gelden. Achteraf wordt door middel van budgetcontrole nagegaan, hoe de werkelijke kosten (**nacalculatie**) van een periode zich verhouden tot de toegestane kosten.

Deze vergelijking bevordert de aandacht voor het doelmatige werken binnen de onderneming. Bij vaststelling van niet-efficiënte werking binnen het bedrijf kan daarvoor een verantwoordelijke aangeduid worden;

- **bepalen van budgetten:**

een budget omvat o.a. een raming van de totale kosten die een bedrijf zal hebben in een bepaalde toekomstige periode;

- **prijsbepaling producten:**

om de uiterste prijs te kennen waartegen men desnoods verkopen mag zonder verlies te lijden (= grensprijs).

De onderneming kan voor de in rekening te brengen verkoopprijs uitgaan van de gemaakte kosten. Eerst wordt de kostprijs van het product bepaald, vervolgens wordt via een toeslag op die kostprijs (winstmarge) de verkoopprijs vastgesteld.

Teneinde op een bedrijfseconomisch verantwoorde wijze de verkoopprijs te kunnen bepalen is uiteraard een juist inzicht in de kostprijs noodzakelijk.

Voor ondernemingen waar de verkoopprijs daarentegen niet gebaseerd is op de kostprijs, maar wel op de marktprijs (ingevolge de wet van vraag en aanbod) is een juiste kostprijsberekening evenzeer van groot belang om te weten of ze tegen de marktprijs gaan verkopen of niet.

1.4 Kostenindelingen

Naargelang de specifieke informatievraag die men heeft, kan men 'kosten' volgens verscheidene criteria klasseren. De meest gebruikelijke criteria zijn:

- naar kostensoort (cf. 2 De kostensoorten, pag. 27 e.v.):
 - kosten van de grond- en hulpstoffen;
 - kosten van de arbeid;
 - kosten van de duurzame productiemiddelen;
 - kosten van grond;
 - kosten van diensten van derden;
 - kosten van belastingen;
 - rentekosten;

- naar gevoeligheid voor verandering in de bedrijfsdrukke (cf. 3 Constante en variabele kosten, pag. 53 e.v.):
 - constante kosten;
 - variabele kosten;
 - semivariabele kosten;

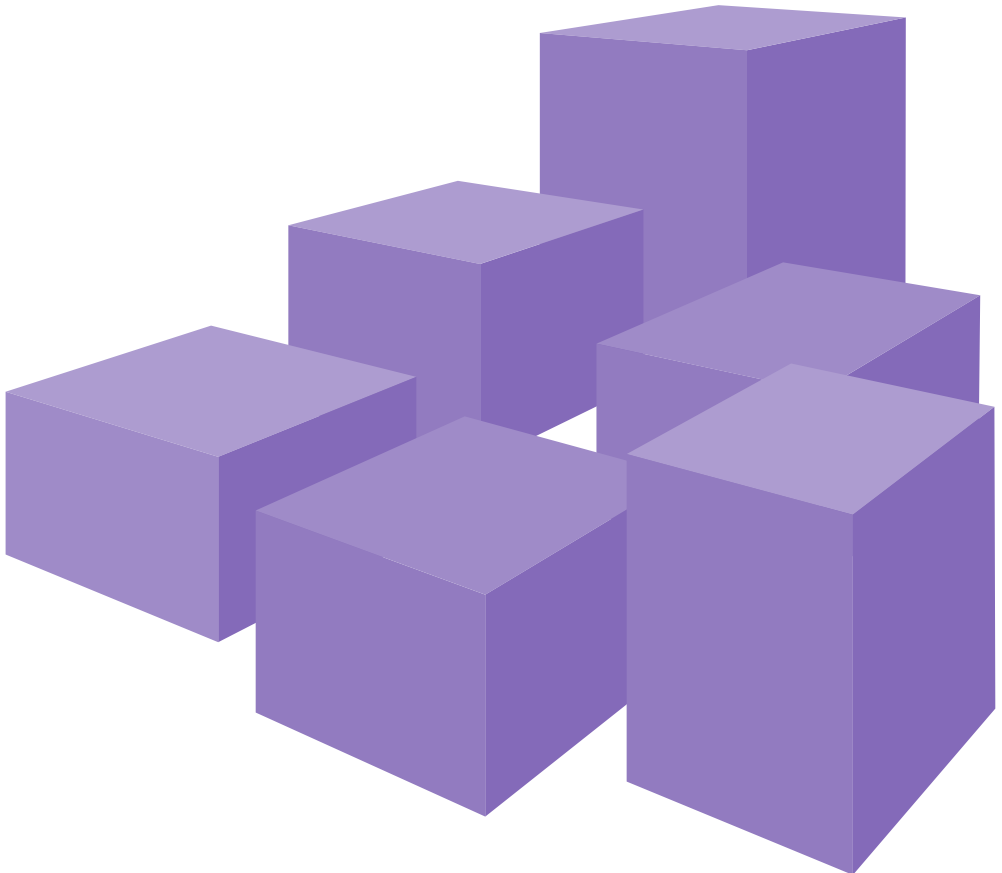
- naar toerekenbaarheid tot een bepaald product (cf. 4 Directe en indirecte kosten, pag. 67 e.v.):
 - directe kosten;
 - indirecte kosten.

- naar tijdsaspect (cf. 4.2, pag. 69):
 - actual costing;
 - normal costing;
 - standard costing.

2

DE KOSTENSOORTEN

- 2.1 De kosten van grond- en hulpstoffen
- 2.2 De arbeidskosten
- 2.3 De kosten van de duurzame productiemiddelen
- 2.4 De kosten van de grond
- 2.5 De kosten van de diensten van derden
- 2.6 De kosten van de belastingen
- 2.7 De rentekosten

Om de standaardkostprijs te berekenen dient de ondernemingsleiding de standaardkosten te bepalen per kostensoort. Onder een **kostensoort** (of kostencategorie) verstaan wij groepen van kosten met een aantal gelijkaardige economische kenmerken. Bij de indeling in kostensoorten houdt men rekening met de aard van het productiemiddel waarmee de kosten samenhangen. Aldus kan men zeven kostensoorten onderscheiden, nl.:

- kosten van de grond- en hulpstoffen;
- kosten van de arbeid;
- kosten van de duurzame productiemiddelen;
- kosten van grond;
- kosten van de diensten van derden;
- kosten van belastingen;
- rentekosten.

Men noemt deze indeling naar kostencategorieën de **categorische indeling** van de **kosten**.

2.1 De kosten van grond- en hulpstoffen

Grondstoffen (bv. ertsen, katoen) worden verwerkt, d.w.z. men vindt ze terug in het eindproduct. **Hulpstoffen** zijn grondstoffen waarvan bij de productie slechts geringe hoeveelheden vereist zijn (bv. draad in de confectie-industrie).

Voor de vaststelling van de standaardprijzen voor de grond- en hulpstoffen in de komende periode neemt men de gemiddelde te verwachten inkoopprijs.

De standaardhoeveelheid grondstof die voor de vervaardiging van één product nodig is, kan worden bepaald aan de hand van technische gegevens over hetgeen dat product (gezien zijn samenstelling) aan grondstof moet bevatten. Hierbij moet rekening worden gehouden met **afval** (de hoeveelheid grondstof die verloren gaat tijdens het productieproces) en **uitval** (de hoeveelheid grondstof die begrepen is in de halffabricaten en eindproducten die niet aan de gestelde kwaliteitsnormen voldoen).

OPGAVE

Voor de vervaardiging van één eindproduct is bruto (dus vóór aftrek van de afval) nodig 2 kg grondstof à 0,50 EUR/kg. De afval bedraagt 5 % van het brutogrondstofverbruik. De afval brengt 0,10 EUR/kg op. Bij de keuring van de eindproducten blijkt normaliter 3 % te moeten worden afgekeurd. De uitval heeft geen waarde.

GEVRAAGD

Bereken de standaardkostprijs aan grondstoffen per eenheid goedgekeurd product.

OPLOSSING

Grondstofkosten per gefabriceerde eenheid product:

$$\text{bruto } 2 \text{ kg/eenheid} \cdot 0,50 \text{ EUR/kg} = 1,00 \text{ EUR/eenheid}$$

- opbrengst afval

$$5 \% \cdot 2 \text{ kg/eenheid} \cdot 0,10 \text{ EUR/kg} = \frac{0,01 \text{ EUR/eenheid}}{0,99 \text{ EUR/eenheid}}$$

Grondstofkosten per eenheid goedgekeurd product:

$$0,99 \text{ EUR/eenheid} \cdot \frac{100}{97} = 1,02 \text{ EUR/eenheid.}$$

2.2 De arbeidskosten

De **kosten van arbeid** bestaan uit lonen en wedden vermeerderd met de sociale lasten. Daarnaast zijn er veelal voorzieningen nodig ten behoeve van de werknemers zoals kantinekosten, opleidingskosten. Voor de vaststelling van de standaardhoeveelheid neemt men het aantal uren dat dient gepresteerd te worden voor het realiseren van een bepaald product. Dit aantal uren kan worden vastgesteld met behulp van arbeidsanalyse (bewegings- en tijdstudies).

De standaardprijs wordt bepaald op basis van het verwachte loonpeil (cao en indexcijfer) en van het toegepaste loonstelsel.

2.3 De kosten van de duurzame productiemiddelen

2.3.1 Algemeen

Kenmerkend voor een duurzaam productiemiddel is dat het meermaals kan aangewend worden. We kunnen daarbij denken aan machines, meubilair, licenties, enz. Het duurzame productiemiddel is wel aan slijtage en veroudering onderhevig.

Deze slijtage kent twee oorzaken:

- **technische slijtage** is de echte sleet: de waardevermindering die het gevolg is van het gebruik;
 - economische veroudering waardoor bepaalde activa een minderwaarde ondergaan. Modellen van auto's blijven niet nieuw, nieuwe machines verbruiken eventueel minder energie en zijn daarom interessanter, enz.
- Economische veroudering** wordt dus veroorzaakt door verandering ingevolge technologische evolutie. Daarnaast zullen de zgn. complementaire kosten die men moet toevoegen aan bv. een machine om een product te verkrijgen (grondstoffen, arbeid, onderhoudsmiddelen, energie) toenemen naarmate de machine ouder wordt.

Over het algemeen is de economische levensduur¹ korter dan de technische levensduur.

Al deze redenen hebben wel tot gevolg dat gebruikte vaste activa niet meer dezelfde waarde hebben als nieuwe. Het is dan ook normaal dat met deze minderwaarde in de kostprijsberekening rekening gehouden wordt. Deze slijtage kan moeilijk dagelijks vastgesteld worden. Gewoonlijk gebeurt dit op het einde van het jaar bij de afsluiting van de boekhouding. De boekhoudkundige optekening als een kost van de jaarlijkse waardeverminderingen van duurzame productiemiddelen wordt **afschrijving** genoemd.

De standaardkostprijsberekening biedt ten aanzien van de duurzame productiemiddelen geen bijzondere moeilijkheden, althans voor zover het gaat om de bepaling van de noodzakelijke hoeveelheid prestaties (bv. standaard machine-uren) per product. Wel moeten we ons bezighouden met de vraag, hoe de kosten van deze prestaties (de afschrijvingskosten) kunnen worden berekend.

Bij de bepaling van het jaarlijkse afschrijvingsbedrag moeten we rekening houden met drie factoren: de aanschaffingswaarde, de gebruiksduur en de restwaarde.

- **Aanschaffingswaarde (= AW)**
= aankoopprijs + bijkomende aankoopkosten.
Voorbeelden van bijkomende aankoopkosten zijn: installatiekosten, transportkosten, invoerrechten, enz.

¹ Voor een bepaling van de economische levensduur: cf. Investeringsvraagstukken, 7.4, pag. 132-133.

▪ **Gebruiksduur (= t)**

Wordt veelal aangegeven in procenten. Door voldoende af te schrijven zorgt de ondernemer ervoor dat zijn kapitaal in stand gehouden wordt. De waardevermindering is immers een gevolg van de aanwending in de productie en moet dan ook als kost in rekening gebracht worden bij het bepalen van de kostprijs. De afschrijvingskost is dus een element bij het bepalen van de totale kosten in de onderneming. Op die manier hebben de afschrijvingen hun belang bij het bepalen van het ondernemingsresultaat. Meer afschrijven betekent minder winst, minder afschrijven meer winst ...

Vandaar dat ondernemingen wel eens in de verleiding komen om hun afschrijvingen aan te passen aan hun ondernemingsresultaat. Eigenlijk is dit wettelijk verboden. Elke onderneming moet elk jaar afschrijven in de mate dat er waardevermindering is. Het is echter onmogelijk om deze waardevermindering juist te bepalen. Elke methode is benaderend.

Het is begrijpelijk dat de fiscus algemene regels heeft opgesteld voor de afschrijvingen. Zoniet moet elke belastingcontroleur telkens opnieuw met elke belastingplichtige ondernemer gaan discussiëren over de werkelijke waardevermindering. Doorgaans worden de volgende procenten toegepast:

- nijverheidsgebouwen: 5 %;
- kantoor- of handelsgebouw: 3 %;
- machines en uitrusting: 10 %
dit geldt zowel voor machines in een fabriek als voor de kantoormachines;
- meubilair: 10 %;
- rollend materieel: 20 %;
- computers en software: 33 %.

Dit wil niet zeggen dat op deze regels geen uitzonderingen mogelijk zijn. Aan de ondernemer om te bewijzen dat een bepaalde machine sneller verslijt, dat een computer al eerder wordt vervangen of buiten gebruik wordt gesteld, enz.

▪ **Residu- of restwaarde (= RW)**

Op het einde van de gebruiksduur (d.i. economische levensduur) kan veelal nog een bepaald bedrag voor het productiemiddel worden verkregen. Het bedrag dat in totaal moet worden afgeschreven, is dan ook het verschil tussen de aanschaffingswaarde van het duurzaam productiemiddel en deze vermoedelijke realisatiewaarde op het einde van de economische levensduur.

2.3.2 Afschrijvingssystemen

Er zijn verschillende methoden om het in totaal af te schrijven bedrag te verdelen over de economische levensduur van het duurzaam productiemiddel. We behandelen de meest bekende afschrijvingsmethoden.